

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Punctum Difficultatis 1. An Voluntarium idem sit quod volitum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82949)

est actio voluntatis deliberata: quia in modo agendi, deliberatio, est propria naturæ intellectualis, hinc autem agitur de actione, facta, modo proprio naturæ intellectuali: Nullus autem potest cogitari modus per prius proprius, & per prius secretivus à brutis, præter rationem, deliberatæ actionis.

RATIO 1. hujus explicationis est Auctoritas S. Thom. hic q. 1. a. 1. in corpore, qui quamvis inceperit explicationem actuum humanorum per formalitatem dominii, appellando illas actiones humanas, quarum homo dominus est. Sed hoc facit quasi incipiens à notioribus, concludendo autem & utendo particulâ Ergo, quæ est nota Conclusionis, sic loquitur; *Ille ergo actiones propriè humane dicuntur, quæ ex voluntate deliberata procedunt: Si quæ autem aliæ actiones homini conveniunt, dici quidem possunt hominis actiones, sed non propriè humane.*

RATIO 2. est. Communis apprehensio omnium, qui nomine actionis humanæ semper accipiunt actionem deliberatam. Hinc actiones brutorum, amentium, puerorum non vocantur humanæ: quia notitiæ illorum non sunt tales, ut eas sequentes actus, dicantur deliberati: per hocque actiones nostras communiter excludamus, quia erant indeliberatæ.

RATIO 3. est. Quia nulla commodior explicatio adferri potest. Non recurrimus hic ad formalitatem actionis, quæ competat homini, quia homo est: quia hæc generalitas, non distinguit actum humanum. Non recurritur ad dominium, nec ad liberum, nec ad laudem dignum, quia hæc omnia posteriora sunt. Et certè legitima est hæc Consequentia, est hæc actio libera. Ergo deliberata: nec ex libertate deliberati ratio, sed ex deliberato, liberum oritur.

Ne autem confundantur deliberatum & liberum, id est præ oculis habendum: quia quamvis non possit esse ullum liberum nisi deliberatum; formalitatibus tamen differunt: quæ sic explicari possunt; Deliberatum vel potest accipi pro deliberativo ut quo, & sic antecedentem importat actionem intellectus, utriusque propositivam. Secundò potest accipi pro deliberato, h. e. sequente deliberationem actu voluntatis: Et sub hac formalitate præcisè habetur ratio actus humani; in qua formalitate non stat ratio liberi, sed superaddit formalitatem hanc quòd potuerit non sequi.

Sed dicendumne erit (posita hac explicatio- ne) quòd amor beatus sit actio humana: ut concordetur pluribus Doctoribus id asserentibus, potest dici, quòd sit actio humana & deliberata æquivalenter: sicut enim deliberatio adhibetur ad penetrandam conditionem objecti, ita cum illam optimè tradat visio beata; dicendum erit amorem illum esse actionem humanam.

QUÆSTIO II.

Quid Voluntarium & Involuntarium?

Voluntarium accipitur tripliciter, pro voluntario subjectivo, & sic qualitates etiam violentæ receptæ in voluntate, dici possunt subjectivè voluntariæ: nec de hoc in præsentem quæstio. Item potest dici Voluntarium ob- jectivè, hocque potius appellatur volitum, vel ut loquitur Scotus voluntatum. Denique accipitur pro voluntario effectivè & motive, hoc est pro motibus seu actionibus principiatæ voluntate: & de his in præsentem erit quæstio. Cæterum si etiam brutis concedatur ratio voluntarii, ut eis expressè concessit Arriaga hic d. 8. n. 9. idque ex eo, quia ad rationem voluntarii, requiritur aliqua cognitio finis, qualem illis in Physicis concessit: Cui etiam adhæsit Esparza hic q. 7. a. 7. & ad tertium concedendo brutis rationem voluntarii secundum quid: tunc jam deberemus de voluntario discurre, ita, ut statuatur ratio communis voluntarii tam brutis, quam hominibus: jamque tunc terminus hic voluntarium non deberet accipi ut sonat; quia ut sonat, indicat aliquid de linea voluntatis, & tamen voluntas tribuitur non nisi naturæ intellectuali: sed deberet accipi, prout supponit pro aliquo scilicet de linea appetitus, communi, sensitivis & spiritualibus noscitivis; ad eum modum, quo concordia dicta de Angelis, non accipitur pro eo quòd sonat; quia dicitur cordium unionem, quæ carent Angeli, sed pro eo pro quo supponit, h. e. conjunctione amoris.

DIFFICULTAS I.

Quid definitivè Voluntarium?

Revitatis causa partiri debemus præsentem Titulum. *Hinc sit*

Punctum Difficultatis I.

An Voluntarium idem sit quod volitum?

ExPLICANT I. Aliqui Recentiores Voluntarium, quorum tacito nomine meminit Vasq. d. 23. c. 1. Salaz etiam tribuit illam Dominico Montagnolio. Statque explicatio in hoc, quòd scil. Volitum & Voluntarium idem sit: quòd ipsum Voluntarium dupliciter accipitur, vel pro eo quidquid voluntati alicujus placeat, adeoque in idem recidit cum Volito: Et sic complacenti in homicidio ab alio patrato, dicitur illud homicidium complacenti voluntarium; quia aliquo pacto volitum. Secundò accipitur Voluntarium, pro eo, quidquid est à voluntate tanquam effectus ejus: quæ ratione sunt voluntariæ omnes actiones voluntatis elicite: Imò & actiones aliarum potentiarum imperaræ

peratæ à voluntate. Quod ipsum Suarez hic
tr. 2. disp. 1. S. 1. sic enodat. Possumus in ipso
actu elicitio voluntatis, duas rationes ponere; al-
teram qualitatæ seu termini, alteram depen-
dentia seu actionis, videtur ergo dici posse ac-
tum ipsum, quatenus est qualitas quædam esse
Voluntarium, ab actione seu dependentia, per
quam manat à voluntate: ipsam verò actionem,
seipsa voluntariam esse, per immediatam habi-
tudinem ad ipsam voluntatem: Nam actus non
est à voluntate nisi mediante actione; actio ve-
ro immediate est à voluntate per seipsam. Ad-
de etiam ipsum actum, quatenus in facto esse in-
format voluntatem, & constituit illum volen-
tem, non tantum constituere illum volentem
objectum, sed etiam ipsummet actum per vir-
tualem reflexionem in illo inclusam. Quod si
ille actus ita est voluntarius, ut simul sit obje-
ctum, bene dici poterit actus ipse volitum quid,
eò quod actus ipse, ut actus est, intrinsecè inclu-
dat quod sit volitus: Neque intelligi potest vo-
luntatem constitui volentem, id est, voluntariè
tendentem in objectum, quin virtualiter velit
ipsam tendentiam. Idem salvari potest etiam
in actibus fugæ, qui non ita clarè videntur esse
voluntarii, eò quod illi licet possint esse directa
nolito objecti, possint tamen esse virtualis vo-
litionis sui ipsius. Et ita licet v. g. tristitia absolu-
tè, & simpliciter videatur involuntaria, tamen
supposito tali malo præsentem, est voluntaria: nam
voluntariè quis fugit sibi malum inhærens, etsi
absolutè nolit illud. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT 1. Quia multa sunt nobis
volita, hoc est appetita à nostra voluntate,
quæ non sunt nobis voluntaria; & sic volitum
est nobis objectum Deus; nemo tamen illum
appellat Voluntarium nobis.

Rursus, si ponatur hæc actio, quam appellat
dependentiam Suarez, ratione cuius dicatur
ipsa volitio volita, idque immutabiliter, id non
convincet: quia per nos actio productiva voli-
tionis identificatur ipsimet volitioni. Quod si
loquamur de distinctione quæ fiat per solam ra-
tionem, & conceptibilitatem, eam admittimus:
sed in præsentem non deberet attendi ad meras
conceptibilitates nostras: possunt enim repe-
ri Voluntarium & volitum sine ullâ nova for-
matione formalitatum, ut si sit actus voluntatis
qui dicitur, voluntarius, & objectum terminans
illum actum, quod objectum dicitur volitum:
Ergo apparet, rationem voluntarii & voliti, non
debere spectari penes illas formationes forma-
litarum.

NON SATISFACIT 2. Quia ut urget Vasq.
Actio illa quam vocat dependentiam Suar. non
est volitio: Ergo respectu illius, qualitas illa ten-
dens jam in objectum, non potest appellari vo-
lita, quid enim volitum sine volitione tendente
in illud? Ant. probatur. Productio amoris

non est amor. Item productio visionis non est
visio, nec productio intellectionis intellectio:
Ergo neque productio volitionis erit volitio re-
spectu sui termini, qui dicitur qualitas, nec ter-
minus seu qualitas respectu actionis productivæ
dicitur volitum.

RESPONDEBIS. Actio respectu etiam sui
est actio, unio etiam respectu sui ipsius est unio:
Ergo & volitio respectu sui est volitio, adeoque
non tantum erit voluntaria, sed & volita: & quia
nullus actus voluntatis est qui non sit volunta-
rius, nullus erit qui non sit volitus.

CONTRA est. Quia nisi ponatur proces-
sus in infinitum, Actio etiam respectu sui est ac-
tio: idem de aliis: tale autem absurdum non se-
quetur, si dicatur, volitionem respectu sui non
esse volitam: quod enim in hoc est absurdum?
& quomodo hinc sequeretur processus in infi-
nitum? quamvis non diceretur actio voluntatis
seu Voluntarium esse volitum.

Rursus habetur totum quod est necessarium
ut actio respectu sui sit v. g. actio. Quod ipsum
probat, quia illæ formæ quæ respectu aliorum
sunt formæ, tanquam respectu subiectorum, vel
terminorum, etiam respectu sui sunt formæ in-
transitive: cum enim sint formæ seipsis, non pos-
sunt seipsis esse sibi aliud, & aliud aliis à se: & ita
in Physicis realibus formis albedo est sibi albe-
do, & in formis modalibus, actio est sibi actio, in
formis metaphysicis rationalitas, est sibi ratio-
nalitas. Posita autem volitione non habetur
totum quod est necessarium, ut volitio respectu
sui sit volitio: quia ad hoc ut volitio sit volita, est
necessaria reflexa sive realis, sive rationis, in il-
lam tanquam terminum, tendentia: Sicut enim
quando appetit volitio objectum, est necessaria
tendentia realis in illud objectum: ita quando
volitio est volita, debet etiam poni sive realis, si-
ve rationis, in illam tendentia. Quia verò non
hoc ipso quia ponitur volitio, ponitur illius ten-
dentia in seipsam: experimur enim aliter nos ha-
bere cum tanquam objectum ipsam volitionem
habemus, fit ut non habeatur semper id quod
est requisitum, ut volitio, dicatur esse volita. Et
licet non possimus habere actum voluntatis,
quin illum percipiat noscitiva nostra: quia ta-
men illum percipit experiendo, non verò pro-
ponendo ut quid proximè volibile, fit ut non
hoc ipso quia ponitur illa volitio, sit illa tendens
in seipsam tanquam in objectum volitum, adeo-
que non hoc ipso erit quid volitum.

Ex ipsis Instantiis allatis sumitur adhuc ar-
gumentum: quia quamvis actio respectu etiam
sui sit actio, nihilominus respectu sui non est
terminus: ita etiam & volitio licet respectu ob-
jecti sit volitio, adeoque etiam respectu sui sit
hoc quod est, nihilominus respectu sui, non est
terminus volendi: quia ergo hoc quod est esse
volitum, est quasi terminus voluntatis, fit ut ex
hoc

hoc ipso, quod ponatur volitio, respectu sui volitio, non tamen respectu sui terminus, ut inquam non debeat dici, volita volitio.

Unde ulterius propositionis hujus: volitio est sibi ipsi volitio, dandi sunt duo sensus. Primus sensus est: volitio per respectum ad seipsam est sibi hoc, quod est in se, adeoque cum in se sit volitio, est intransitive sibi volitio. Et hæc propositio est vera, quia sicut albedo non potest esse sibi nigredo; Ita nec volitio potest esse sibi aliud, quam volitio. Secundus sensus hujus propositionis: volitio est sibi ipsi volitio, potest esse hic: volitio seipsam respicit tanquam terminum: & hæc propositio favet quidem explanationi, sed falsa est, si importet quod volitio respectu sui, semper se habeat per modum termini.

NON SATISFACIT 3. dicta explicatio. Quia vel dicit volitionem semper actu respectu sui esse volitam; & hæc propositio est falsa: oppositum enim in nobis experimur: vel dicit interdu volitionem esse volitam respectu sui, & sic vera quidem est propositio, sed non definitiva voluntarii, quia non convenit soli & semper voluntario.

Punctum Difficultatis 2.

Explicatur Voluntarium.

EXPLICAT 2. Aristoteles 3. Eth. c. 1. Voluntarium, ubi cum supposuisset se pro eodem accipere spontaneum ac voluntarium, sub nomine spontanei sic illud definit: *Cum igitur invitum sit*, inquit, *quod vel vi, vel ignorantia agit, spontaneum illud esse videbitur, cujus principium est in eo qui agit particularia cognoscente, in quibus actio consistit.*

EXPLICAT 3. S. Thomas quid sit Voluntarium hicq. 6. a. 1. in corpore tali discursu. „Quorundam actuum principium est in agente, seu in eo quod movetur, quorundam autem motuum vel actuum principium est extra: cum enim lapis movetur sursum principium hujus motionis est extra lapidem; sed cum movetur deorsum, principium hujus motionis est in ipso lapide. Eorum autem, quæ à principio intrinseco moventur, quædam movent seipsa, quædam autem non: cum enim omne agens seu motum agat seu moveatur propter finem; illa perfecte moventur à principio intrinseco, in quibus est aliquid intrinsecum principium non solum ut moveantur, sed ut moveantur in finem. Ad hoc autem quod fiat aliquid propter finem, requiritur cognitio finis aliqualis. Quodcumque igitur sic agit, vel movetur à principio intrinseco; quod habet aliquam notitiam finis, habet in seipso principium sui actus non solum ut agat, sed etiam ut agat propter finem. Quod autem nullam notitiam finis habet, et in eo

principium sit actionis & motus, non tamen ejus quod est agere vel moveri propter finem, est principium in seipso, sed in aliquo alio ei, principium motionis in finem imprimitur, &c. Quæ verò habent notitiam finis, dicuntur se ipsa movere: quia in eis est principium non solum ut agant, sed etiam ut agant propter finem: & ideo cum utrumque sit à principio intrinseco, scil. quod agant, & quod propter finem agant, horum motus & actus dicuntur voluntarii.

Hic totus discursus S. Thomæ & Doctrina Aristotelis sic breviter colligitur. *Voluntarium est id quod est à principio intrinseco cum cognitione finis.*

Quia verò monuimus supra, ita discurrendum esse de Voluntario, ut habeatur etiam brutorum ratio, perficiendum hoc in præsentia erit. Ut autem utriusque Auctoris mens innotescat, pensanda erit sigillatim uniuscujusque definitio, & difficultates circa illas expendendæ.

DEFINITIO Aristotelis stat in hoc: *Voluntarium seu spontaneum est illud, cujus principium est in eo, qui agit particularia cognoscente, in quibus actus consistit.* Dubitatur circa hujus definitionis sensum: cum enim sint tam multe formalitates in objecto attingibiles, quæ non attinguntur, & tamen actio potest esse voluntaria, quomodo voluntarium requirit particularium cognitionem.

PRIMUS SENSUS definitionis est quem sequitur Oviedo, quia scil. actus potest esse voluntarius respectu substantiæ objecti tantum, & potest esse voluntarius respectu circumstantiarum, quibus objectum vestitur, ut actus sit voluntarius respectu substantiæ objecti, sufficit substantiam cognosci: Si verò voluntarius sit futurus, respectu circumstantiarum, debent ipsæ circumstantiæ cognosci. Sed hic sensus

NON SATISFACIT. Quia cum diversum sit & attingere circumstantias, & non attingere, sed solum substantiam, & cum utroque hoc modo possit perfici voluntarium, debuisset dari ratio communis omnibus his, quæ non importatur per ly particularia cognoscente: quia ly particularia cognoscente videtur trahere & substantiam & circumstantias una cognitæ, omnia enim hæc particulatim cognosci possunt, & quod particulatim nosci debeant, verba Aristotelis volunt.

SECUNDUS SENSUS est. Quod hic definitur non nisi perfectissimum voluntarium, sive illud sit increatum, sive per communicationem notitiæ singulorum, creatum, jam autem ex proportionem definiri debent aliqua voluntaria, ad eum modum, quo definiendo quod scientia sit notitia omnium noscibilium certa & evidens, definitur omnis scientia Divina, & ex proportionem etiam alii scientiæ actus & sicut alii scientiæ abscondunt sibi particulam notitiæ certæ, &

evidens.